

De bijna-ramp van 1995

De watersnoodramp van 1953 is in de Nederlandse geschiedenis legendarisch geworden. In totaal kwamen er toen 1836 Nederlanders om en nog eens 559 mensen in België, Engeland en op zee. Door de bouw van de Deltawerken werden er geprobeerd om zo'n ramp voor altijd te voorkomen. Dat is tot op de dag van vandaag gelukt, maar dat betekent niet dat het nooit kantje boord is geweest. In 1995 kwam het bijna tot een nieuwe, grote watersnoodramp. Tussen 25 januari en 4 februari 1995 kon het water in de grote Nederlandse rivieren nog maar net binnen de dijken gehouden worden.

Voor januari 1995

Na de grote watersnoodramp van 1953 werden er in Zeeland en Zuid-Holland de Deltawerken gebouwd. Hierdoor zouden grote overstromingen vanuit zee moeten worden voorkomen. Dat ook de rivieren konden overstroomd wist men toen ook wel, maar dat werd niet als een heel groot risico gezien. Er waren soms wel plannen voor verbetering van de dijken, maar die werden vaak maar half of zelfs helemaal niet uitgevoerd. In 1993 werd in Limburg pijnlijk duidelijk dat de dijken niet meer goed genoeg waren. Door hoogwater in de Maas braken enkele dijken door en kwamen verschillende dorpen onder water te staan. Er moesten 25.000 mensen worden geëvacueerd en de schade was enorm. Vanaf dat jaar werden er weer opnieuw plannen gemaakt om de dijken van rivieren als de Maas, de Waal en de Rijn te verbeteren. Dat zou alleen bijna te laat zijn geweest.

Figuur 1: Bij het Limburgse Well was het waterpeil in de Maas zo hoog geworden, dat de A2 (de snelweg op de voorgrond) niet meer gebruikt kon worden. Bron: Archief Well

December 1994 – 25 januari 1995

In december 1994 regent het ontzettend veel. Vrijwel iedere dag regent het en ook in januari blijft het doorregenen. Na een storm met zware regenval in de Belgische Ardennen en in de Duitse Eifel op 25 januari 1995 stijgt het waterpeil in de Maas en de Rijn ontzettend snel. Waar de Rijn bij Lobith normaal een waterstand van 9 meter boven NAP heeft, stijgt het water daar al binnen een dag tot circa 12 meter boven NAP. Dat betekent dat het water dus zo'n 3 meter hoger staat dan normaal en dat de dijken al flink wat meer water tegen moeten houden.

26 januari – 29 januari

In Zuid-Limburg krijgen op 26 januari de eerste 3000 mensen het dringende advies om te evacueren. In Lobith stijgt de Rijn op 27 januari tot 15 meter boven NAP. De dijken beginnen het steeds zwaarder te krijgen en in de tussentijd blijft het maar regenen. Ieder uur dat verstrijkt zorgt voor een hogere waterstand in de Rijn, de Waal, de Maas en de IJssel. Foto's van de hoge waterstanden zijn in binnen- en buitenland te zien op journaals. Veel mensen in de Betuwe rondom de Maas en Rijn, beginnen zich af te vragen of ze nog wel veilig zijn.

30 januari – 1 februari

In de ochtend van 30 januari komt het nieuws dat 75.000 mensen rondom de Maas en de Waal moeten evacueren. In Arnhem hebben de mensen op dat moment nog steeds droge voeten, maar scheelt het niet veel meer. De dag erna wordt de hoogste waterstand bereikt. Bij Lobith wordt het water op 16,68 meter gemeten, bijna 8 meter hoger dan normaal. Onder andere de Ooijpolder bij Nijmegen wordt geëvacueerd en later op de dag komt het bericht dat zo'n 140.000 mensen in

46 Betuwe moeten evacueren. Dat zijn bijna net
47 zoveel mensen als tegenwoordig in heel Arnhem
48 wonen! Al deze mensen moeten op dezelfde dag
49 nog hun huis verlaten en kunnen maar weinig
50 spullen meenemen. Bijna al hun bezittingen zetten
51 ze op zolder in de hoop dat het daar droog zal
52 blijven. Ook veel boerderijen moeten hun koeien,
53 varkens en ander vee naar een andere plek
54 vervoeren. Veel boeren in Brabant bieden aan om
55 de dieren daar tijdelijk onder te brengen. Een groot
56 aantal mensen kan een paar nachtjes in de
57 Jaarbeurs in Utrecht overnachten of in het
58 Autotron in Rosmalen (bij Den Bosch).

Figuur 2: De dijk bij Ochten, die door soldaten met duizenden zandzakken is verstevigd. Bron: Mijngelderland.nl

59 De volgende ochtend, op 1 februari, blijken veel
60 dijken flink verzwakt te zijn door het vele water dat er dag en nacht tegenaan beukt. In Ochten, bij
61 Tiel, is een hele dijk verschoven en men is bang dat de dijk het gaat begeven. Als dat zou gebeuren,
62 dan zou een groot gedeelte van de Betuwe onder water komen te staan. Honderden militairen
63 schieten te hulp door de dijk te verstevigen met zandzakken. Zo hopen ze het water tegen te kunnen
64 houden. Rondom Arnhem hebben ook veel dijken het zwaar en zijn veel mensen zich voor aan het
65 bereiden op natte voeten. Zandzakken worden voor deuren gelegd en mensen vullen koffers met
66 kleding en eten klaar om snel weg te kunnen als het water komt. Heel het land houdt zijn hart vast:
67 houden de dijken het of niet?

68 **2 februari – 4 februari**

69 Eindelijk komt er goed nieuws: het water blijkt eindelijk wat te zakken. Het grootste gevaar lijkt op
70 het eerste gezicht geweken, maar het waterschap, de organisatie die de dijken inspecteren, heeft
71 een nieuwe zorg. Doordat de dijken zo lang op de proef zijn gesteld door het hoge water, zijn ze bang
72 dat de dijken alsnog inzakken. Gelukkig gebeurt dit nergens en kunnen de mensen vanaf 4 februari
73 op de eerste plekken weer terug naar huis. In de dagen daarna blijft het waterpeil zakken en na twee
74 weken later staat het water in de rivieren weer op zijn normale niveau.

75 De honderdduizenden mensen die rondom de
76 Waal, Maas, Rijn en IJssel wonen, kunnen
77 eindelijk weer gerust ademen. Wel eisen ze in
78 de maanden daarna dat er iets moet gebeuren
79 aan de dijken, zodat zulke bijna-rampen niet
80 opnieuw gebeuren. Hier werd door de overheid
81 gehoor aan gegeven en grote plannen, die
82 'Ruimte voor de Rivier' werden genoemd, werden
83 bedacht én uitgevoerd.

Figuur 3: In Nijmegen overstroomt de Waalkade flink, maar kan de schade nog beperkt blijven. Bron: Indebuurt.nl/nijmegen.